

verecundie ex verbis matris et penarum visay asperimā et oībus in-
audiam elegit penitenciam cundis mirantibz. Qui ei dixerunt qz cor-
pori suo pceret. ille respondit. O si tantum pudorem et erubescendam
concepi ex uerbis matris mee quid fier cum coray deo et angelis et toto
mundo confusionem passurus sum sicqz in artissima penitencia vita; fi-
niuit. **N**ō enim semp ad heremū seu claustrū venisse laudabile est sed
in claustro regulariter vixisse. tepida enī vita ī mōasterijs quersanciū
deo solet vomitum puocare sensus ē **Bernhardi**. Ego illā religionē
puto excellenciozem in qua hec signa repiunt. **P**rimo maior abdicatio
tempaliū et minor sollicitudo. **S**ecūdo vbi frequēciores et efficaciores
visitationes fiūt. **T**ercio vbi excessus ipune nō sinūt et succrescēcia
vicia statim in ortu suo ne dilatenē sollicite succidunt. **Q**uarto vbi cre-
brioz habet collatio de spūalibz in colloquijs. **Q**uinto vbi emulatores spi-
ritualiū magis fouent et pueri magis repudiant et odiunt. **S**exto
vbi in cura aīay quo ad electionem p̄latōz habet oculus magis ad lit-
teratos et spūales qz ad expienciā tempaliū habentes. **S**eptimo vbi a
secularium conuersatione et frequēcia se magis elongare student et dō
et sibi soli vacare magis aspirant. **I**deo audiam⁹ beatū **Bernhardū**
in sermone de quersione scz **Pauli** **C**auete inquit ne quilibet parua re-
putet quālibet pua scienter delinquētibz p̄uicare. **N**emo dicat in corde
suo leuia sūt ista. nō curo corrigere ista. non est magnū si ī hīs maneā
venialibus misqz peccatis. hoc est enī dilectissimi in penitencia hec blas-
phemia irremissibilis blasphemia in spūsanctum. hic **Bernhardus**.
vere memorie p̄mendanda auctoritas et nulla obliuione delenda quia ē
vñū genus peccandi ex p̄temptu scz nolle penitere et ē deum ihonorare
Et vt ego arbitroz si sancta religio vbiqz in ecclā esset reformatā oīs
seculares et tota ecclesia in melius p̄ficeret et multe plage diuine indi-
gnationis ab ecclesia tollerent. **O**īones enī sanctorū et exempla viuēdi
semp vniuersum orbem diffunderent et quasi flumīa paradisi vniuersam
terram irrigarent. ideo consulendū esse oībus principibus nobilibz et
prelatis consulibus cōmunicatibus vt opa darent ad reformationē re-
ligiosorum quilibet in sua ditione.

De abbatibus prepositis prioribz et alijs et in religionē p̄sidentibus.

Nos inquā p̄uenio quos deus suos colefecit et constituit re-
ctores et magistros oues suas sp̄ales et dilectissimas vobis
p̄mendando a quibus etiam ip̄e easdem requisiturus est tē-
pore suo qz si vna ex eis p̄ vestram negligenciā perierit erit
aīa vestra p̄ illa. vos inquā vt v̄bis venerabilis iudith vtatur **E**stis

p̄biteri in populo dei & ex vobis tendet aīa illoꝝ. **A**d eloquiū vestruz
 in corda illoꝝ erigite pensate p̄ciositatem thesauri vobis a deo p̄missi.
Nō enī deo cura est de auro aut asinis. s; de aīabus. **P**asce iquit oves
 meas ne exigetur a vobis ratio p̄ncipaliter nisi de aīabus. **S**anguineꝝ
 inquit eaz de manu vestra reqrāt. **D**etur fides vni abbati celeberrimo
 imitationeq; dignissimo scz. **H**eribardo qui ī sermone de aduentu dñi
 pene lacrimosis vocibus curam sibi impositam deploꝝat dicens. **I**llonge
 inquit grauiori & piculosoꝝi debito tenēē asiridi qui p̄ multis aīabus
 rationem sunt reddituri. **Q**uid ego infelix quo me vertam si tantam
 thesaurū si p̄ciosū depositū illud qđ sibi xp̄s sanguine p̄prio can⁹ ra
 dicauit. contigerit negligenci⁹ custodire. **S**i stillantem in cruce de mī
 sanguinē colligissē esset qđ repositus coram me in vase vitreo quem
 & portare sepius oporteret. **Q**uid animi habiturus essem in disci
 mine tanto & certe id seruādum accepi pro quo mercatoꝝ nō īprudēs
 ip̄a vtiq; sapiencia sanguinem suū dedit. **S**ed habeo thesaurum ī vasis
 fictilibus & quibus multa plura qđ vitreis īminere picula vident. per
 thesaurum intelligens curā aīaz. **E**t addit. **A**ccedit scire ad sollicitudi
 nis pondus & timor qđ cum & meam & p̄ximī scīaz seruare recesse sit
 neutra mibi satis est nota vbiq; abissus ē inscrutabilis. **H**ec ille. **S**ed
 heu pauca sunt paris sensus cum **H**eribardo. **N**ihil facilius nil uilius
 estimat a multis qđ cura aīaz qđ certe p̄bare possunt ex q̄tadiana
 expiencia. **V**idemus enī totum diem occupari circa curam tēpaliuz
 raro aut nūq; temp⁹ patere de salute animaz. **A**ccedat ad p̄posui n̄ri
 p̄bationem. **B**eat⁹ prim⁹ regule institutoꝝ benedict⁹ qui inter cetera
 de abbatum onere dicit. **O**missis semp d̄bet abbas quid cū. memisse
 quid dicē & scire debet. q̄a cui plus p̄mittat ab eo pl⁹ exigē. **S**ciatq;
 qđ difficilem & arduam rem suscepit regere animas & multoꝝ seruire
 moribus. **E**t post pauca ante omnia ne dissimulans aut p̄pendēs sa
 lutem animaz sibi p̄missaz non plus gerat sollicitudinē de reb; trans
 itoꝝis & terrenis atq; caducis. **S**ed sen p̄ cogitet q̄a animas suscepit
 regēdas de quibus & rationē redditurus est post consolationem & con
 silium annedit formidoloso pastoꝝi ne anxietas rei familiaris eum op̄pri
 mat. **P**rimū querite regnum dei. &c. **E**t post quātum sub cura sua hab
 bere fratru se scierit numez. **A**gnoscat p̄ certo q̄a in die iudicij ip̄az
 oīm domino redditurus est rationē sine dubio addita & sue aīe. nescio
 quid clari⁹ terribili⁹ qđ dici potest. **H**oc timore **H**eribardus vnus
 ex seis pauefactus sup cantica se indignum estians hoc titulo ait & si ad
 meā multa confusionem & si ad grande periculum mibi sup cathedram
 moysi sedes. cui⁹ tamen mibi non vendico vitam. nec expioꝝ graciaꝝ
Quid tamē nō cathedre non defertur quomā occupata est ab indigno.

ecce si iste colūne p̄tue miscūt p̄fē sardinā cure pastoratū q̄d faciūt v̄gul
ta tenera. si gigātes gemūt sub aq̄s q̄d locuste faciēs. reuera loc⁹ scūs
ē vt dicit deus ad moysen. ideo tollendū est calciamentum pedum idest
exuenda affectio omnis temporalium ⁊ nudanda est mens ad speculanda
celestia nec dubit. idū q̄d dicit de abbate pari modo sciendū est ⁊. de
ceteris p̄latis religiosorū. licet enī nomē mutātū sit par tamen est of
ficiū. **C**onsidero igit̄ quatuor rephensibilia in presidentibus. nō tamē
spero omnib⁹ sed heu pluribus. **P**rimū ignorācia sandarū scripturarū
quibus greges dñi essent pascendi. **U**nde benedictus ait. **O**portet abba
tem doctū esse lege diuina vt sciat vnde p̄ferat noua ⁊ vetera. **E**t p
osee p̄phetam. quia repulisti scienciam repellam te ne sacerdotio funga
ris mihi oblita es legis dei tui obliuiscar filiorum tuorū ⁊ ego eius dem
ini. **Q**ue ignorācia quāta sit in multis presidentib⁹ clarius sole pater.
Secundum est q̄ ex ignorācia oritur ⁊ nimia occupatio ⁊ sollicitudo
circa terrena. mens enī diuinis lectiōibus figurata temporalibus se cu
ris inmergit. **T**ercium est negligēcia circa curā animarū que heu nihil
curant. **D**icit **H**eribard⁹. **A**ina perit ⁊ est qui querit eam aīa perit
ne est qui recogitet. **Q**uartum est dissimulatio correptionis in subditis
beniuoli enī omnes volumus videri a subditis. idō vicia ⁊ negligēcie
nō rephenduntur. ideo verendum ne pena p̄similis multos apprehen
dat in futura vita que heli sūmū sacerdotē ad inferni claustra d̄traxit
Cui dictum est magis honorasti filios tuos q̄ me. i. **R**e. ij. **A**dde ⁊ qui
tum q̄d mai⁹ est hīs omnib⁹ sc̄z exemplum vite regularis cōtra illud
in oībus tēp̄m prebe exēplū bonorū i doctrina integritate in grauitate
nec mixt p̄be q̄ vbi d̄ficiat uita q̄ etiā d̄sit correctō. nā dicit **h**eribard⁹. nō
fidēter reprehendit i q̄ irrephensibilem nō esse confidit. **N**abent ipsi p̄
fidentes metam eis prefixam regulas sandorum patrum secundū quas
se suosq̄ dirigere polliciti sunt. **E**tiam solēi professione ne errare va
leant ⁊ ne suas ad libitum extendant sup subiectos voluntates prout
Heribardus tradidit limitibus obediēcie dicente benedicto. **C**uilibet
abbati precipue vt hāc regulam in omnib⁹ conseruet de cui⁹ obser
uancia etiā sine dubitatione deo redditurus est ratiōem. **C**ominatiōes
etiā angelis formidandas deus facit p̄zechielem p̄phetam. **D**e spe
culatione qui viderit gladiū venientem ⁊ non cednerit buccina nec au
nūciauerit populo sanguis inquit eius sup eo erit ⁊ sanguinem ei⁹ sc̄z
populi de manu speculatoris requiram eiusdem. xxxij. **D**ecreuit em̄
deus veritatem hui⁹ dicti ioseph ad fratres suos. non videbitis faciem
meā nisi adduxeritis fratrem v̄rū mīmū vobiscū. **G**en. xxxxiij. quos
hec tōm̄trua a somno nō excitant nō dormiūt sed mortui sunt. **I**n p̄is
euigilaturi quos ambitio mortali somno depressit nec peribunt greges

dñici ppter mercedem pastorum saltē illi quos psciuit & pdestinavit ipso
 pollicente. **E**cce ego ipse pascam greges meas & nemo rapiat eas de
 manu mea. **E**t ut mihi sentire uideor inter omnes mūdi status non est
 repibilis aliquis minus tutus ad consequēdā salutē q̄ status specu-
 latorum & curatoz. **C**um tamē ut clare liquere potest pene tot⁹ mūd⁹
 in hunc statum aspiret. ideo patet cecitas hoīm qui uoluntarie se peris-
 culo offerunt cum salus multo leuius acquiri potest ī statu subiectiōis
 q̄ prelacionis. **A**tendenda essent abiciolis patibula ad q̄ iussi sūt suspē-
 di principes filioz israhel contra solem ppter peccata subiectoz que nō
 cohibuerunt. **U**nde legitur de quodā abbate qui moriturus pcurauit
 sibi substitui auūculum suū mortuo abbate auūculus quodā tempore ad
 fontem quendā pfundum accedens audiuit vocem ymua lacrimabilez
 plangentem. **R**equisitus quis esset. **R**espondit animā abbatis dñi
 se esse. ibiq̄ grauissime torqueri in igmbus eo q̄ carnaliter motus pro-
 curauerat eum sibi substituere in abbatem. **Q**ui nepos dixit quem uero
 posset hoc fieri q̄ in fonte ardorem posset sustinere. **A**nima respōdit
 petens ut afferret candelabrū cuprēū stans retro altare & piceret in
 fōtē qd cū factū eēt. mox ita p̄a dōe liqfactū ē ad istar cere ī camīo ar-
 dēt & sic buty ī olla feruēt. q̄ uiso nepos inū dante dignitati abbaci-
 ali & penitentiā suscepit. nec apli⁹ vox fuit de fonte audita. **E**cce mer-
 ces ambitionis merces iordinate p̄motionis & negligentis p̄uolozis.
Tales utq̄ sunt qui p̄ mīmo damno tempali declinādo aut pro lucro
 p̄uo acquirendo fratres suos non uerent exponere ad picula animaz
 scz ad monasteria momalium pro cura aīaz ad villas ad alledia ibi cō-
 morando ubi sunt puelle. mulieres cum quibus sub ecclēz tēdo q̄q̄ cō-
 tingit dormire. qd **J**erolim⁹ dissuadet. **U**nde contingit aliqui qd si b̄ eos
 de m̄ lecto quod dictū nephās est quēant. maxime iuuenes & adulescē-
 tes fratres. mencioz si non expiēcia p̄bauit ueritatē. **U**nd guilhel-
 mus p̄sienfis doctoz conclusiue determinat in tractatu de uirtutibus. si q̄s
 abbas siue maior in religione mādaret alicui fratri qui sciret se carne
 lubricum & mollē sibiq̄ imminere piculum anime si conuersaret cū sexu
 femino ut officium sumat extra claustrum ubi uerisimiliter tmet se nō
 posse p̄tinere a peccato talis frater nō tenet nec debz obedire ī hoc p̄lato
 suo. sed debet humiliter exponere suam infirmitatē & petere prelatus
 ut reuocet mandatum & significet hoc suo p̄ ep̄o. aut uisitatoz & mis-
 nuat appellatione. aut pot⁹ debet pati sententiā ex p̄nicationis aut aliaz
 penam corpalem q̄ anime sue decrementum pati. nec potestas prelati
 ad hoc preceptum se extendit quā recepit in edificationem & mōdo ī des-
 tructionem. nec ille frater facit contra obediēciam a se emissam quia
 oportet magis deo obedire q̄ homibz. **E**t licet prelatus a p̄te nō p̄r-

capit ut peccet tñ scandalī causam seu occasionem precipit atq; pstat.
vnde talis discrimini se omittere. & si forte diceretur confidat ī dei ad-
iutoriu & confidenter obediat. Sed respondet xps. Non temptabis do-
minū deū tuū. nec p tantillo tempali & caduco lucro debet aliquis sub-
ire anime piculū. maxime cū per alium scz secularem potest hoc expe-
diri. Nec hoc pcepit platus ut fidelis pastor ouū sed magis ouē tra-
dit demonibus deuorandum. Promisit enim plato suo obedienciam ad
anime sue salutem qz hic verisimiliter amittere timet. Et si obiceretur
Petrus obeduit xpo transiēs sup aquas. Et **maurus** obeduit sancto
Benedicto sifr in piculo aquarū. Ad hoc merito respondeē priuilegia
paucorū legem non faciunt. nec simile est de xpo & benedictoq;. Benedi-
ctus hodie forte nō repitur tam efficax in oīb; & ī meritis sanctus &
ibi necessitas iminebat. quia puer placidus iam mergebatur in aquis
xpo reuelante. & hoc ideo fit ut dicit **Bernhardus**. quia tollerabilius
ferimus iacturam dei qz nostram & de minimis magnā gerimus curā; de
maximis minā ppter defectū timoris diuini & ampli⁹ fiducialiter dico
talis prelatus qui sciēter infirmā ouiculā moribus luporū expomit. etiā
si ouis nō perit. nihilomin⁹ pastor sine culpa non existit quia quantum
in eo ē ouē occidit cū ipam piculo exposuit & p eum non stetit quous
ouis periret. vnde iam mortis reus erit de oue licet illa viuatis. Teste
beato **Augustino** libro de pastoribus. Vbi sic ait. Non ergo sibi malus
prepositus blandiā q ouis nō sit mortua quia ipse homicida est quō
cū lasciuus homo attendit mulierem concupiscendū eā. Ecce ista casta
est & mebus iste est. dñi enī vera & apperta sententia est. Qui viderit
mulierem ad concupiscendū eā iā mechat⁹ est in corde suo. Et idem in
eodem subdit. Omnis qui male viuūt in conspectu eorū quibus pposit⁹
ē quātū in ipso ē occidit oues. etiā fortes viuētes qui ergo ymitatē pro-
positū malū moriē qui nō ymitatē viuūt tamē quantū ad illum ppositū
p̄tinet ambo occidit & pro ambobus reus teneē. hec **Aug.** Similiter ē
de eo qui duobus furiosis gladios tribuit quorū vnus se gladio occidit
alter non ille amboꝝ corpoꝝ deo reus in consciencia teneē. licet in foro
ecclesie min⁹ pro vno qz p alio puniret. Vtā oīes pastores nō soluz
religiosi sed etiā saculares aures patulas pberent huic doctrīne fidem
et accomodando non tot anime p̄cipitarēt in infernum quot aīe ex in-
discreta obediencia tā supiorū qz subiedtorū a via salutis p̄cipitant per
errorem p̄tū nouit hic qui hec scripsit qui testimoniū phibet de hīs &
scim⁹ qā vez ē testimoniū ei⁹. Sed vereor ne hmo iste locum inueniet
in cordibus paucorū p̄sertim illoꝝ qui aīales sunt qui non p̄cipiunt ea
que spūs sunt. sed forte stulticia ē illis dicentes cum recedentib; a xpo
durus est hic sermo. S; sperandum est a deo non paucos futuros q̄bo

in sermo graue
ne rē de p̄cipi
non vult audire
fuerit scilicet
quas totus popu
ad animarū salu
olū qui tam lū
episcopi dēre & n
nam fulgere dē
felle ingreſsus m
fides videntur et
postius scribit
mendacibus p̄ma

De sacra

Divinitas
magis
res hūm
p̄cipi
vires vniuers
ab. Nō vulgari
liber. Hec autē
ad ea gubernand
nulla nobilitate
consoles ouerunt
les nec illudat
De quibus omnib;
lūm vel hūm
obitum tūc q̄
regulas iōm quā
fide est hūm
Et hūm nobilita
tūm nobilitas
nobilitas est. Et tamen
egit scz p̄p̄cipi
nobilitas certum
quā virtas & nobilitas
vniuers nobilitas
fuit alius nobilitas

hic sermo gratus erit deo apiente eis intellectum et infundente gustū
nec mix de pau pculo cum et deus ad Ezechielem loquitur populus tuus
non vult audire te quia non vult audire me. Ecce sub compendio per
stringit stilus incultus deo aspirante statum magnatorum in ecclesia per
quos totus populus regi gubernari et manu teneri debet. In his qui
ad animarum salutem pertinere videntur quibus tradite sunt claves regni
celorum qui etiam lux mundi a christo sunt appellati scilicet papa cum curia sua
episcopi clerici et religiosi cum pastozibus eorum qui tanquam splendor firma
menti fulgere debent vita et ad iusticiam multos erudire doctrina sicut
stelle impetuas eternitatis Danielis. xij. Nunc eodem spiritu ducente et
facies vertenda est ad inferiores status scilicet seculares in illū finem ut
possimus scrutari aliqua que in eis sunt reprehensibilia. Et que com
mendabilia prima declinanda secunda amplectenda et augenda etc.

De statu secularium. et primo de regibus et nobilibus.

Dividendus est iste status in duas partes. quidam enim sunt qui
regendis populis prosunt et hoc in estimatione dicunt nobi
les licet reuera multi a nobilitate degenerent ut sunt im
peratores reges principes duces marchiones lantgravi ba
rones comites milites et alij aut a parentibus nati aut a si piori bus sic cre
ati. Alij vulgariter ignobiles aut non aliqua nobilitate insigniti. Et qui
libet illozum aut sunt salariati et recipientes pūa supendia a subiectis
ad eos gubernandum aut propria industria sibi vidum acquirunt sunt. n.
nulla nobilitate fulgentes et tamen salarii de pūa recipiunt et iudices
consules civitatum et alij administratores rei publice. Et sunt nec nobi
les nec salariati ut negatores mechanici. quos agricole piscatores
De quibus omnibus et eorum quolibet quo ad licita seu illicita vel mas
liciam vel bonitatem aliqua sunt dicenda. habet enim quilibet aliquod
obiectum circa quod secundum habitudinem suam versatur. Et quolibet huius
regulas secundum quas dirigi et regi debeat quas regulas si servat laudas
bile est. si autem ab ea deviat iam in vicium trahitur et iure reprehenditur
Et si etiam nobilitate vulgi estimatione et naturali sanguine insignitur
titulus nobilitatis mentis. et e converso licet natura quidem aliquis non
nobilis est. Et tamen si virtute animi eque ea que ad nobilem spectant
agit scilicet per fortitudinem magnanimitatem potenciam prudentiam vere
nobilis censi meretur. Nam secundum philosophum. ij. politicorum. Nihil aliud
quam virtus et malicia determinat liberos et servum nobilem et ignobilem. huius
enim omnis nobilitas principia ortus sui a virtute qua aliquis bene uti
sunt actus notabiles exercendo propter quos actus meruerunt privilegia ppter

Quia vera nobilitas

13